

Hvat er framt og ikki?

“Føroyar standa á einum vegamóti. Hetta krevur, at stórar politiskar politiskar avgerðir verða tiknar. Tað eru avgerðirnar, vit taka nú, sum skulu vísa, um vit megna at tillaga okkum treytirnar í einum alheimsgjörðum búskapi. Visjónin er, at Føroyar í 2015 verða millum bestu lond at virka og liva í.”

Omanfyrinevnda sitatið er úr ólavsøkurøðuni hjá tá-verandi løgmanni, Jóannesi Eidesgaard, frá 2005, sum eisini setti sjøtulin á stóru ætlanirnar hjá sitandi ABC samgonguni.

Niðanfyri verður tikið samanum ítøkiligu ætlanirnar í bóklinginum 'Visjón 2015' og samanborið støðuna í dag, nú vit eru fáar dagar frá 2015. Tó skal viðmerkjast, at bert nøkur av størstu málunum eru tikin við, vegna rúgvusmikil mál.

Útbúgving:

Visjón 2015:

Í 2015, skulu 75 prosent av øllum ungdóminum vera undir hægri útbúgving.

Nú:

4.726 sum hava aldur til at fara undir hægri lesnað (fødd í tíðarskeiðinum 1985-1994) (Hagstova Føroya)

2.560 undir hægri útbúgving – altso eru gott og væl 54% av teimum ungu undir hægri lesnaði. (Studni 2014).

Gransking

Visjón 2015:

“Trý prosent av BTÚ til gransking og menning.”

Nú:

Av teimum trimum prosentunum, var ætlanin, at tað almenna skuldi figgja tvey. Í 2013 var BTÚ slakar 14 mia, sum merkir, at fleiri enn 280 mió. krónur áttu at verið latnar til hetta øki.

Í Visjón 2015 bóklinginum, verður somuleiðis mælt til, at minst 200 milliónir árliga verða settar av á figgjarlógini.

Í verandi støðu hevur Granskingargrunnurin sjey milliónir at lata um ári, tó at landið hevur rindað limagjald til ES-granskingarskránna, Horizon 2020, sum merkir, at granskarar kunnu søkja um stuðul hiðani. Tó er eingin trygd fyri, at stuðul verður latin úr ES.

Serligu granskingarøkini í Visjón 2015 vóru: Matvøruframleiðsla úr

havinum, ílegutøkni, mentan og samskiptistøkni.

Hugskotsdepil

Visjón 2015:

“Føroyar skulu vera eitt vørumerki – eitt brand – ið er kent víða um.

SamVit stendur á odda í ráðgeving fyri íverksetarar við altjóða strembanum og stuðlar undir altjóða marknaðarføring av føroyskum vørum og tænaðum.”

Nú:

Samvit varð avtikið, og starvsfólkini vórðu flutt undir Uttanríkisráðið – sum seinni eisini varð avtikið sum einsamalt ráð.

Í 2011 varð Ferðaráð Føroya síðani sett á stovn, og eisini hendan ferðavinnu-ætlanin brast.

Ferðaráð Føroya varð síðani til alment partafelag undir Vinnumálaráðnum, og er í dag Visit Faroe Islands.

Somuleiðis setti umsetningurin hjá ferðavinnuni met 577 milliónum krónum í ár.

Uttanríkispolitikkur

Visjón 2015:

“2008/2009: Føroyar yvirtaka málsøki, ið eru fevnd av teimum fyra frælsunum.” Altso skuldu Føroyar í hesum árunum millum annað taka yvir flogferðsluna, figgjarøki og figgjareftirlit, útlendingaøki og marknareftirlit.

“Føroyar hava sendistovur kring heimin í londum sum Russlandi, USA og Sveis, har vit hava eitt virkið mentanarligt og vinnuligt samstarv.”

“Føroyar hava sostatt eitt greitt og sjónligt andlit í altjóða samfelagnum, eru partar av innmarknaðinum hjá Evropa og eru virkin í evropiskum menningarætlanum fyri mentan, útbúgving og gransking. Somuleiðis eru Føroyar virkin limur í heimshandilsfelagsskapinum WTO og øðrum altjóða felagsskapum.”

“Gerast limur í EFTA og fáa EBS avtaluna (búskapar-

ligur sáttmáli millum ES og EFTA lond, red.).”

“Harafturat skulu Føroyar hava limaskap í WTO (í 2010), FAO (umsókn í 2007), UNESCO og eyggleiðarastøðu í OECD (umsókn í 2010).”

Nú:

Einasta mál, sum er vorðið veruleiki millum hesar ætlanirnar ar, er, at avgerð er tikin um at lata upp sendistovu í Russlandi.

Umhvørvið

Umhvørvispolitikkur og veðurlagspolitikkur hevur enntá ført fleiri einsamøll almenn álit við sær úr stjórnarráðnum, men júst hetta øki tykist hava fingið minst ans. Í hvussu er, um samanberingar vera gjørdar við veruligu støðuna og tað, sum álitini og Visjón 2015 mæla til.

Visjón 2015:

“Í 2015 hava Føroyar vunnið sær umdømi sum eitt ábyrgdarfult land, sum virkið arbeiðir fyri reinum umhvørvi – heima og heiman. Føroyar luttaka beinleiðis í altjóða umhvørvisarbeiði við at verja náttúru, havumhvørvi og lívfrøðiligt margfeldni – í gerð, ikki einans í orði. Bæði tað almenna og privata tekur umhvørvi við í sínar ætlanir, og øll dálkandi virki hava fingið umhvørvisskipanir.”

“Útlátið av veðurlagsgassum (í 2015, red.) eru munandi minni enn fyri fáum árum síðani, og fleiri sløg av øðrvísi orkukeldum eru komin á marknaðin.”

“Eins og nógv onnur samfelagsøki er umhvørvið innbygt í undirvísingina í fólka-skúlanum, og flestu skúlar og barnagarðar hava í 2015 vunnið sær rætt til heitið »grønur skúli«. »Eitt umhvørvistilvitað fólk er eitt umhvørvistilvitað land«, er slagorðið.”

Nú:

Í 1990 var útláti í Føroyum beint yvir 700.000 tons av

CO₂, og seinastu tøluni – tey frá 2013 – siga, at føroyska CO₂ útláti lá omanfyri 800.000 tons.

Altso, var útlátið í 2013 12,5 prosent hægri enn í 1990, hóast Visjón 2015 ætlaði, at talið skuldi vera 20 prosent lægri.

(Kelda: Umhvørvisstovan).

Sjálvbjargin vinna

Visjón 2015:

“Loyvini at troyta fiskatilfeingið verða latin á einum skipaðum marknaði, har landið er seljari, og har tey, ið fáa rættindini at gagnnýta náttúrutilfeingið, gjalda eitt rímiligt gjald fyri hesi rættindi.”

Nú:

Fiskivinnunýskipan verður eftir ætlan lögð fram í februar 2015, men í verandi støðu eru fiskiloyvini framvegis ikki tengd at marknaðartreytum.

Hollur samfelagsbygnaður

Visjón 2015:

“(…) landið [er] savnað í sjey kommunalar eindir, ið saman við eini góðari samskipan og vælskipaðum samskipti veita borgarum meira fyri minni. Fíggjarliga útjavningsarskipanin ger tær sjey kommunurnar nøkulunda javnsterkar fíggjarliga og sostatt nóg sterkar at røkja sínar kjanuuppgávur.”

Nú:

Samanleggingar eru framdar, men enn er langt á mál. Tað eru 30 kommunur í verandi støðu, í mun til tær ætlaðu sjey.

Sjálvstýri

Í hesum arbeidssbólkinum, vóru floksformenninir úr øllum flokkum umframt Jóan Paula Joensen, formann fyri arbeidssbólkin. Her varð gjørt vart við, at tað ikki var eitt samt upplegg, sum bólkurin orðaði.

Visjón 2015:

“(…) formligu viðurskipti Fø-

roya við danska ríkið [tykjast] at vera størsta einstaka forðingin fyri, at Føroyar sum land kunnu luttaka [í alheimsgerðini] á jøvnum føti við onnur lond.”

Nú:

Føroyar hava framvegis nógv mál eftir at yvirtaka,

ríkisveitingin er hækkað, umframt, at Føroyar framvegis eru í ríkisfelagsskapi við Danmark og Grønland.

Tíðarlinja:

Visjón 2015 Mál og Vegir

- Tilgongdin byrjaði í 2005 við løg-mansrøðuni á ólavsøku,

- Ein Visjónsskrivsstova varð sett á stovn

- Áleið 160 fólk vóru við í arbeiðinum (tó eru summi fólk við í fleiri enn einum arbeidssbólki).

- Bóklingurin varð útgivin 12. juni 2007.

- Bóklingurin er 245 blaðsíður.

- 13 grundarsteinar (yvirskipað politisk mál) eru valdir út.

Funnið varð fram til hesar 13 grundarsteinarnar (í tilvildarligari raðfylgju):

Alheimsgerð
Útbúgving
Gransking
Íverksetan
Kunningartøkni
Tilfeingi
Samfelagsbygnaður
Infrakervi
Umhvørvi
Mentan
Arbeidsmarknaður
Vælførd
Sjálvstýri